

ZANA MUHSEN

su ANDREW CROFTS

PARDUOTOS

**Sukrečianti
seserų istorija**

Alma littera

3

Kelionė

Mes iškeliavome 1980-ųjų birželio gale, likus savaitei iki mano šešioliktojo gimtadienio ir keturiems mėnesiams – iki Nadijos penkioliktojo.

Mano skrydžio išvakarėse kelios draugės pakvietė mudvi abi su Nadija ateiti į Centrą. Tėtis žinojo, kur einame, bet jam, regis, buvo nė motais. Lygiai taip pat jam nerūpėjo, kada tąvakar grįžome. Mums tai išties turėjo pasirodyti keista, tačiau mudvi paprasčiausiai jautėmės laimingos ir džiaugėmės, kad galim netrukdomos pasilinksinti.

Draugės užsuko pas mus manęs pasiimti; jos kažką šnibždėjosi, kikenė ir atrodė kažko labai patenkintos. Mes visos pulku patraukėm į Centrą, Ašija irgi ėjo su mumis. Įžengusi vidun, pamačiau, kad visur pilna prikabinėta balionų ir susirinkę daugybė žmonių.

– Kas čia dabar? – nusistebėjau, dairydamosi aplink.

– Išlydėtuvės, – atsakė man, – judviem su Nadija.

Aš vargiai įstengiau patikėti savo akimis. Jie surengė diskoteką, pakvietė diskžokėjų, pripirko valgių, gėrimų – visko. Vakaras buvo puikus, susirinko daugybė mano pažįstamų, visi linkėjo mums sėkmės ir aiškino, kaip pavydi mums galimybės pasidairyti po pasaulį ir paragauti egzotiško dykumos gyvenimo. Visi juk pažinojo tėtį ir buvo girdėję, kad jis kilęs iš labai tolimos, paslaptingos ir gražios šalies.

Kelionė

Vienas iš vakaro Centre organizatorių užlipo ant pakylos, paėmė mikrofoną ir pasakė kalbą mūsų garbei, o pabaigoje palinkėjo visiems puikiai pasilinksinti. Pagalvojusi, kad teks juos visus palikti, aš net apsiašarojau. Nors maniau, kad po šešių savaitių grįšiu, bet kadangi išvis dar niekad nebuvau nuo savo draugų atsiskyrusi, tai net ir tas trumpas laikas atrodė kaip amžinybė. Mes šokom ir plepėjom iki pat vidurnakčio.

O kažkur kitur tą tamsią naktį Birmingame vyriškiai irgi rengėsi kelionei. Viskas seniai buvo paruošta, sutarta, ir namie mūsų jau laukė. Kol mes šokom, plepėjom ir juokėmės, vyrai sėdėjo mūsų svetainėje ir kalbėjosi.

Pagaliau išėjusios iš vakarėlio, mes patraukėm namo. Žingsniuodamos vėsiomis, tuščiomis naktinio miesto gatvėmis, tebesijautėme laimingos, bet vis labiau kamavo nerimas dėl to, kokie gi nuotykiškai mūsų laukia.

Trečią valandą nakties turėjo atvažiuoti autobusas ir nuvežti mus į Hitrou oro uostą netoli Londono. Kai visos trys – Nadija, Ašija ir aš – po dvyliktos grįžom namo, tėtį su mama radom dar neatsigulusius: jie sėdėjo svetainėje ir kalbėjosi su Abdulu Chada ir jo sūnumi Mohamedu. Mama liepė mums lipti į viršų ir bent kiek numigti. Ji pažadėjo pakelti, kai atvažiuos autobusas. Pasakiau, kad aš nepavargusi. Buvau pernelyg susijaudinusi, kad užmigčiau. Vyrai į mus beveik nekreipė dėmesio.

Mano draugai buvo žadėję tarp pirmos ir antros valandos dar užsukti pas mus paskutinįsyk atsisveikinti. Paprašiau jų apeiti namą iš kitos pusės ir kiemyje palaukti, kol išeisiu, nes puikiai žinojau, kaip tėtis pasiustų juos pamatęs.

Visi trys vyriškiai tebesėdėjo svetainėje. Girdėjau juos šnekantis arabiškai, tad supratau, kad jie niekur neis. Pajutusios, kad draugų kompanija jau renkasi už namo, mudvi su Nadija patyliukais šmurkštelėjome laiptais žemyn, ir visi susispietėme prie užpakalinių vartelių – plepėjom ir kikenome. Viena iš artimiausių mano bičiulių, Suzana, staiga apsiašarojo ir ėmė maldauti:

– Nevažiuok! Nenoriu, kad važiuotum!..

Paprašiau jos nusiraminti ir pridūriau:

– Aš juk tuoj grįšiu, ilgai neužtruksiu!

Aš ir pati vos tramdžiau ašaras – taip buvo gaila skirtis; be to, gerokai nerimavau, kad teks taip toli išvykti ir apsieiti be visko, prie ko buvau pripratusi.

– Na, gerai, – atsiduso Suzana, – tik žiūrėk, kad rašytum!

Po kurio laiko visi išsiskirstė, ir mudvi su Nadija grįžome į vidų. Nadija pabučiavo mane, atsisveikino ir užlipo į viršų miegoti. O aš buvau tokia įsitempusi ir susijaudinusi, kad likau sėdėti svetainėje su visais trim kortuojančiais vyriškiais, kol truputį prieš tris atvažiavo užsakytas autobusas. Jo variklis nakties tyloje garsiai burzgė, ir, vos jį išgirdę, visi trys vyrai pašoko, palikę ant stalo kortas ir pinigus. Regis, jie baisiai skubinosi greičiau važiuoti. Paskui, kai vėl pasimačiau su Nadija, ji man papasakojo, kad ryte su vaikais atsikėlusį rado kortas ir pinigus tebegulinčius ant stalo, kur juos išeidami paliko vyrai. Nadija pasakė, kad už tuos pinigus jie prisipirko saldainių.

Kai išėjom laukan, pajutau, kad oras gerokai atšalęs. Autobuse jau sėdėjo keletas žmonių, apšviestų viduje spingsinčių lempų; visi išpūtę akis spoksojo į mus, o jų veiduose nuovargis maišėsi su jauduliu. Mama su tėčiu irgi ketino važiuoti į oro uostą palydėti manęs ir mano bendrakeleivių. Visą kelią iki oro uosto aš nė akių nesudėjau, tik spoksojau pro langą į tamsą ir vis bandžiau įsivaizduoti, kas manęs laukia Jemene.

Kai atvažiavom į Hitrou, buvo dar vos prašvitę, o lėktuvas turėjo išskristi tiktai apie dešimtą. Oro uoste jau buvo justis pagyvėjimas: kilo pirmieji rytinių reisų lėktuvai, ir verslininkai skubinosi į juos suspėti.

Visi buvome išalkę, ir užuodę iš kažkur sklindančius gardžius maisto kvapus patraukėme į terminalo restoraną pusryčiauti. Abdulas Chada buvo man labai malonus ir dosnus: pirko viską, ko tik įsigėdžiau, kad tik būčiau smagi ir patenkinta. Aš visai juo pasitikėjau. Tuo metu apskritai pasitikėjau arabais, nes maniau, kad jie visi – labai religingi, tad tikrai nieko nenuskriausią. Jis turėjo visus bilietus ir man jų

nerodė, tačiau aš neabejojau, kad maniškis yra skirtas kelionei pirmyn ir atgal, o pasibaigus atostogoms būsiu įsodinta į Anglijon skrendantį lėktuvą. Net neketinau kvaršinti sau galvos dėl tokių dalykų. Buvau patenkinta, kad viskuo rūpinasi vyrai.

Mama su tėčiu nesitraukė nuo manęs, kol atėjo metas lipti į lėktuvą. Aš vis labiau nervinausi ir nerimavau.

– O jei man ten nepatiks, – nutaikiusi akimirką, kai vyrai negirdėjo, paklausiau mamos, – ar galėsiu grįžti?

– Na, žinoma, galėsi, – patikino ji mane. – Galėsi grįžti kada panorėjusi.

Kai pasukome link didelio reaktyvinio keleivinio lėktuvo, stovinčio ant betoninio tako ir turinčio mane pirmąkart gyvenime pakelti į orą, aš visa virpėjau iš baimės. Iš arti lėktuvas man pasirodė milžiniškas, jis garsiai ūžė ir pūtė orą. Grįžtelėjau į terminalo pastatą, tikėdamasi paskutinįsyk išvysti mamą ir pamojuoti jai, bet buvome per toli – vos tegalėjau įžiūrėti žmones, o veidų nebesimatė. Akimirką mane pagavo siaubas, kad esu atskirta nuo viso įprastinio savo gyvenimo – pakeliui į visišką nežinomybę kartu su dviem beveik nepažįstamais vyrais.

Mes visi trys susėdome drauge lėktuvo viduryje. Greta manęs iš kitos pusės dar įsitaisė anglė, keliaujanti į Abu Dabį. Kol lėktuvas rengėsi kilti, aš labai nervinausi, užtat be paliovos plepėjau su ja. Ji pasisakė esanti pribuvėja, labai maloniai atsakė į visus smalsius mano klausimus ir pagelbėjo man atsipalaiduoti. Iš kito šono prie manęs sėdėjo Abdulas Chada, bet jis per dešimties valandų trukmės skrydį daugiausia snaudė, užliūliuotas variklio ūžimo. O aš be paliovos muisčiausi, šnekėjau ir kaip įmanydama stengiausi prasiblaškyti.

Mes skridome ne tiesiai į Jemeną. Pirmiausia dar turėjome nusileisti kažkur kitur ir persėsti į mažesnę lėktuvą. Lėktuvui nutūpus, buvo jau gerokai po pietų, ir išėjusią pro duris ant trapo mane lyg kokia dusinanti antklodė apgaubė karštis – vargiai begalėjau įkvėpti. Niekad nieko panašaus nebuvau patyrusi. Iš pradžių pamaniau, kad čia tiesiog tvoskia karštis iš lėktuvo variklio. Kolėjome nusileidimo taku, per variklių gaudesį sušukau Abdului Chadai:

– O kur tas šildytuvas, kuris šitaip kaitina?

Jis nusikvatojo.

– Čia toks oras, – paaiškino. – Šitoks karštis čia įprastas. Čia jau nebe tavo šaltoji senoji Anglija!

Nors per garsiakalbius ir pranešė, kaip vadinasi vieta, kur nusileidome, aš nelabai supratau.

– Kur mes? – paklausiau savo bendrakeleivių.

– Sirijoje, – atsakė Abdulas Chada. Man net skrandis suspazmavo iš baimės supratus, kad atsidūriau šitaip toli nuo namų ir tokioje keistai vadinamoje vietoje. Apimta siaubo, akimirką vos susivaldžiau nepuolusi atgal į lėktuvą – taip norėjosi grįžti namo, į Sparkbruką, pas mamą su Nadija. Apsidairiau, nejučia ieškodama pagalbos, bet visi aplinkui ramiausiai žingsniavo į terminalą nė nenučiuokdami, kad kas nors galėtų būti negerai. „Viskas puiku, – ėmiau tikinti save mintyse, – tu gi važiuoji atostogų!“ Pagalvojau, kad Nadija netrukus irgi bus su manim, ir ši mintis mane sulaukė – nieko nesigriebiau ir ėjau kartu su visais.

Mums pranešė, kad kitas lėktuvas vėluoja, todėl turėsime palaukti oro uosto salėje. Maniau, kad užtruksime vos keletą minučių, tačiau minutės virto valandomis. Karštis buvo nepakeliamas, o vidun vis grūdosi iš kitų lėktuvų išlipę žmonės, kurie grumdėsi, varžydami dėl vietos. Visi jie, regis, buvo įpratę prie to, kas man atrodė labai keista. O aš be paliovos gurkšnojau kokakolą ir spoksojau į pro šalį plaukiantį įvairiausių drabužių ir veidų margumyną.

Atsisėsti tebuvo galima tik ant medinių suolų. Jaučiausi tokia išvargusi, perkaitusi ir suprakaitavusi, kad ėmiau gailėtis, kam išvis leidausi į šitą kelionę. Taip norėjosi į gaivų dušą ar į vonią! Nusprendžiau eiti į tualetą ir bent kiek atsigavinti. Bet vos įžengus vidun, man net kvapą užgniaužė nuo smarvės. Tualete buvo minia žmonių, o nusilengvinti reikėjo į skylę grindyse. Visur buvo taip nešvaru, kad negalėjau patikėti savo akimis. Pirmąkart mačiau tokį vaizdą. Apsisukau ir išlėkiau lauk kaip įėjusi, papasakojau Abdului Chadai, kaip ten viskas atrodo, ir tikėjau, kad gal jis nuves mane į kokią kitą vietą, skirtą turistams iš

Anglijos ir panašių šalių. Bet jis tik dar sykį nusikvatojo ir liepė man nesijaudinti. Vėl susirangiau ant suolo ir beviltiškai įsistebeilijau priešais save.

Pamažu oro uostą apgaubė vakaras, skaisčiame danguje sužibo žvaigždės, o minia salėje gerokai išretėjo: dauguma žmonių išsivaikščiojo lipti į lėktuvus, stovinčius ant žibintų apšviesto tako, tiesiog švytinčio tamsoje. Pagaliau ištuštėjusiame milžiniškame terminale beliko vos apie dvidešimt žmonių. Jie visi laukė to paties reiso, kaip ir mes. Mes beveik nebesišnekėjome, ir sutemoms lauke toliau tirštėjant mane vis labiau ėmė nykuma ir neviltis. Laukėme čia jau septynias valandas.

Kai pagaliau atvyko mūsų lėktuvas ir mus pakvietė į jį lipti, buvo jau vidurnaktis. Apsidžiaugiau, galų gale ištrūkusi iš oro uosto, bet labai išsigandau, kad teks skristi tokiu mažiuku lėktuvu. Palyginti su reaktiviniu, šis atrodė baisiai ankštas ir nepatvarus!

Šįkart buvau pasodinta prie lango tiesiai viršum sparno, kuris lėktuvui kylant, regis, plasnojo vėjyje. Buvau tikra, kad sparnas sulūžęs ir mes neišvengiamai nukrisim. Iš siaubo puoliau pasakoti Abdului Chadai, ką pamačiusi. Jis man paaiškino, kad viskas normalu, kad taip ir turi būti. Patikėjau, bet šitame lėktuve vis tiek nieku gyvu neįstengiau užmigti, kad ir kokia pavargusi būdama. Į Saną atskridome penktą valandą ryto – kaip tik pradėjo švisti.

Sana yra didžiausias Jemeno miestas, įsikūręs beveik trijų kilometrų aukštyje viršum jūros lygio. Kartais ši vieta vadinama „Arabijos stogu“. Oras čia toks išretėjęs, kad, išlipusi iš lėktuvo, beveik pradėjau dusti ir man ėmė svaigti galva. Sykiu su didžiuliu nuovargiu ir alkium nuo šio pojūčio jaučiausi lyg apgirtusi.

Tai dar nebuvo kelionės galas: mums reikėjo nusigauti į Taizą – miestą, esantį arčiausiai prie to kaimo, kur gyvena Abdulo Chados šeima. Sanoje buvo gerokai vėšiau nei Damaske – iš dalies todėl, kad buvo dar tik ankstyvas rytas, bet man paaiškino, jog čia apskritai vėšiausias miestas Jemene.

Oro uostas stūksojo dykumoje, atokiai nuo miesto, tad, perėjus muitinės patikrinimą, nelabai buvo į ką žiūrėti. Pastebėjau, kad

daugybė žmonių keistai spokso į mano drabužius. Segėjau sijoną iki kelių, vilkėjau berankovę medvilninę palaidinukę, avėjau basutes ir buvau vienplaukė. Oro uoste tepamačiau vos kelias moteris, ir visos jos buvo apsigaubusios čadromis ir vilkėjo ilgas tradicines arabiškas sukneles.

– Ko čia visi taip spokso? – suirzusi paklausiau aš.

– Nesijaudink, – maloniai šyptelėjo Abdulas Chada. – Tiesiog čia retai pamatysi šitaip vilkinčią moterį. Miestuose daugiau šiuolaikiškesnių moterų, jos rengiasi panašiai kaip tu.

Aplinkui oro uostą nebuvo romantiškų dykumos smėlio kopų, kokias mačiau filmuose; kėpsojo tik daugybė varganų senų namukų iš akmens ir vingiavo duobėti keliai. Palaukus apie dešimt minučių, pasirodė didelis baltas taksi automobilis, kuriuo dar keturias valandas turėjome važiuoti iki Taizo. Mes visi trys įsitaisėme šešiasvietės mašinos gale.

Aš nelabai mačiau, kur ir pro ką važiuoju. Buvau pervargusi, alkana ir dar neatsigavusi po kelionės. Abu vyriškiai arabiškai plepėjo su vairuotoju, o aš menkai besuvokiau, kas dedasi aplink. Jaučiausi tarsi kokiame sapne.

Kai pasiekėme Taizą, nusivyliau – viskas aplinkui atrodė ankšta, apskurę ir purvina. Siaurose gatvėse buvo baisi grūstis. Abipus tų gatvių stovintys namai ir parduotuvės viršuje kone siekė vienas kitą. Alsiamė karštyje maišėsi nešvaros, galvijų, mašinų išmetamųjų dujų ir kažkokių valgių kvapai. Mūsų taksi sunkiai skynėsi kelią per gatvę užtvindžiusią minią: visi kažkur skubėjo, kai kurie – vedini asilais ar net karvėmis. Ore tvyrojo galybė dulkių ir bausis triukšmas. Visur buvo pilna šiukšlių – maisto atliekos ir pūvantys vaisiai gulėjo čia pat gatvėje, traiškomi mašinų ratų ir praeivių kojų. Visi pastatai atrodė tradiciniai – šitaip čia namus statė jau visą tūkstantį metų. Iš toliau miestas regėjosi įspūdingas ir egzotiškas, o iš arti – tikra žmonių, gyvulių ir taksi automobilių maišalynė. Pastebėjau ir keletą europietiška vilkinčių moterų, bet kur kas daugiau jų dėvėjo tradicinius arabiškus drabužius, o veidus dengėsi čadromis.

– Čia, mieste, gyvena vienas mano draugas, – paaiškino Abdulas Chada. – Važiuosim pas jį. Ten pernaktuosim, kad galėtum gerai išsimiegoti, o tada jau keliausim į kaimą.

– Gerai, – linktelėjau. Būčiau sutikusi su bet kuo, kad tik gaučiau pailsėti ir nusiprausti.

Įsukome į skersgatvį, vos keliais coliais platesnį nei mūsų mašina, ir lėtai spraudėmės pro žmones, einančius trijų ir keturių aukštų namų pasieniais, dairydamiės mums reikalingo pastato. Galų gale sustojome prie didelių rudų durų.

– Na štai, lipam lauk, – paragino Abdulas Chada, – atvažiuvom!

Mums išsiropštus iš taksi į karštį ir dulkes, namo durys atsivėrė ir mūsų pasitikti išėjo Abdulo Chados draugas, apsilikęs kažkokiu žemę siekiančiu arabišku sijonu; vėliau sužinojau, kad toks drabužis vadinasi futa. Vyriškis buvo panašaus amžiaus, kaip Abdulas Chada, tačiau nemokėjo nė žodžio angliškai.

Įžengę per duris, atsidūrėme didžiuliam cementiniame prieškambaryje, išklotame raštuotu linoleumu. Toliau, svetainėje, grindis dengė kilimas, buvo patiesta daugybė kilimėlių ir padėta pagalvėlių mums atsisėsti. Jemeniečiams visa tai rodė šeimninko turtus, bet man, pripratusiai prie angliško gyvenimo standartų, šitie dalykai nedarė jokio įspūdžio. Svetainėje dar buvo ir televizorius, o ant stalo sukosi ventiliatorius, kuris vėsino orą. Bet aš po daugiau nei dvidešimt keturių valandų kelionės jaučiausi baisiai nepatogiai – suprakaitavusi ir pervargusi. Mano nervai buvo įtempti lyg stygos. Šeimninkas nuvedė mane į vonią, kur galėjau nusimaudyti po dušu ir persirengti. Vonios kambarys buvo erdvus ir įrengtas vakarietiškai, tačiau vietoj tualetu ir čia žiojėjo tik skylė grindyse. Bet man jau buvo nė motais – apsidžiaugiau, kad bent galiu nusiprausti.

Po dušo kiek atsigavusi ir persivilkusi švariais drabužiais, grįžau atgal į svetainę. Vyriškiai sau sėdėjo ir kalbėjosi. Man įėjus, jie pakilo ir pasakė einą nupirkti mums ko nors pavalgyti. Likau viena tūnoti ant pagalvės kambario kampe. Be Abdulo Chados, kuris galėtų man ką nors paaiškinti ir išversti, jaučiausi vieniša ir pamesta. Vos trinktelėjus

lauko durims, svetainėje pasirodė šeimininko žmona ir dvi mažos dukrelės. Paskui aš sužinojau, kad moterims neleidžiama užėiti į kambarį, kur vyras bendrauja su svečiais – vyriškiais, jeigu tie atvykėliai nėra giminės. Kol namuose esama vyrų, moterys būna nematomos: jos kažkur tūno laukdamos nurodymų, kokių valgių ar gėrimų paruošti, arba įsakymo atvesti mažus šeimininko sūnus, kad svečiai galėtų jais pasigėrėti.

Nei ši moteris, nei jos dukrelės irgi nė trupučio nemokėjo angliškai. O aš taip norėjau su jomis pasikalbėti! Jaučiausi tokia pervargusi, alkana ir taip toli nuo namų, kad nejučiomis pravirkau. Niekaip neįstengiau susivaldyti – ašaros ir rauda nesulaikomai veržėsi iš krūtinės. Man rodėsi, kad mane vieną vieną paliko pačiame pasaulio krašte.

Moteris žengė prie manęs ir pabučiavo į skruostą. Paskui jos visos susėdo aplinkui ir kaip mokėdamos ėmė mane kalbinti. Jų akyse mačiau tiek švelnumo ir užuojautos! Pasijutau tikra kvailė ir pamėginau susiimti. Parodžiau vienai iš mergaičių, kad norėčiau gauti rašiklį ir popieriaus. Ji nubėgusi atnešė, ir aš ėmiau piešti paveikslukus, o po jais rašyti angliškus žodžius. Nė pati nesuprantu, kam taip dariau; tiesiog jaučiausi baisiai vieniša ir žūtbut norėjau su kuo nors pasikalbėti. Viską, ką parašydavau, mergaitė stengėsi nukopijuoti. Piešdama ir rašydama aš vis tiek niekaip negalėjau liautis verkusi, ir pagaliau moteris pravirko sykiu su manim.

Grįžę vyrai iškart sunerimo, kas čia darosi.

– Ko tu verki? – paklausė manęs.

– Nežinau, – atsakiau. – Geriau klauskit jos, ko ji verkia.

Abdulas Chada pasikalbėjo su moterimi arabiškai ir pasakė man, kad ji verkianti, nes jai manęs gaila ir ji taip pat norinti su manim pasikalbėti. Kai po daugelio metų aš dar sykį sutikau tą moterį, pati jau mokėjau jos kalbą ir paklaususi sužinojau, jog tądien ji verkė todėl, kad suprato, kas manęs laukia, bet negalėjo manęs perspėti. Pasijutau jai už tai labai dėkinga, nors ir žinojau, kad tuo metu ji jau niekuo man nebūtų galėjusi padėti: buvo per vėlu užkirsti kelią tam, kas turėjo įvykti. Aš pakliuvau į spąstus ir išstrūkti nebegalėjau.

Kelionė

Mes šiek tiek užkandome, nors tuo metu aš jau buvau tokia pavargusi, kad net valgyti bemaž nebeįstengiau. Tą vakarą man davė paklodę, kurią pasitiesiau svetainėje, ant vieno iš kilimėlių. Naktį pagaliau gerai išsimiegojau.